

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/4/2012/ZA

Warszawa, 20 lipca 2012 roku

Pani

Krystyna Szumilas

Minister Edukacji Narodowej

Szanowna Pani Minister,

w wystąpieniu z 20 lipca 2011 r. (znak: ZEW/500/35/2011/ZA) zwróciłem się z prośbą do Ministra Edukacji Narodowej – Pani Katarzyny Hall o przeanalizowanie problemu zmniejszającego się zainteresowania uczniów aktywnością ruchową na zajęciach wychowania fizycznego oraz podjęcie takich działań, które przyczyniłyby się do powstania swoistej mody na aktywny tryb życia, tak niezmiernie ważnej dla zdrowia dzieci i ich właściwego rozwoju. W odpowiedzi Pani Minister (pismo znak DKOW-WOKW-AS-043/60/11) poinformowała, iż nowa podstawa programowa, określona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17), kładzie nacisk na troskę o sprawność fizyczną uczniów, a co za tym idzie - ich zdrowie. W myśl przywołanego rozporządzenia, lekcje wychowania fizycznego powinny wytwarzać nawyk aktywności fizycznej, rozwijając zainteresowania o charakterze rekreacyjnym, sportowym, turystycznym lub tanecznym. Realizacji tych założeń miało służyć podpisane w dniu 9 sierpnia 2011 r. swoiste porozumienie pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej i Ministrem Sportu i Turystyki wyrażone w postaci rozporządzenia w sprawie dopuszczalnych form realizacji obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego. Zgodnie z powyższą regulacją zajęcia wychowania fizycznego mogą być realizowane nie tylko jako zajęcia klasowo-lekcyjne, ale także jako zajęcia wybrane przez uczniów zgodnie z podanymi warunkami. Z docierających do mnie informacji wynika jednak, że to słuszne założenie w wielu szkołach nie jest realizowane.

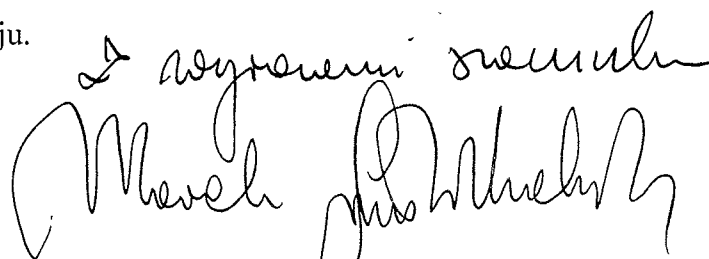
Rozwiązaniu problemu niechęci uczniów do zajęć wychowania fizycznego miał również służyć § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów

i słuchaczy oraz przeprowadzenia sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.), który mówi, że: „Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć”.

Niestety, zapis ten rzadko jest realizowany w uregulowaniach wewnątrzszkolnych systemów oceniania (powyższy wniosek formułuję na podstawie kontroli przeprowadzanych z mojego upoważnienia w szkołach). W dalszym ciągu w wewnątrzszkolnych systemach oceniania nie ma wyraźnego odniesienia do indywidualnych możliwości ucznia w tym zakresie. Pragnę zatem jeszcze raz podkreślić, iż konieczne jest wskazanie w sposób wymierny (także w odniesieniu do ucznia mniej sprawnego ruchowo), przy jakim wysiłku i wkładzie pracy w wykonywanie zadań może on uzyskiwać coraz wyższe oceny z tego przedmiotu, łącznie z otrzymaniem tej najwyższej - celującej. Niestety, z przykrością stwierdzam, iż w dalszym ciągu wpływają do mnie sprawy dotyczące niewłaściwego oceniania na zajęciach wychowania fizycznego. Przykładem może być pytanie bardzo dobrej uczennicy (średnia ocen powyżej 5), dlaczego nauczyciel porównuje ze sobą uczniów poprzez sprawdziany wynikowe według tabel i na tej podstawie wystawia oceny. Załamana uczennica, która jak pisze, „ma inną budowę ciała niż jej koleżanki”, prosiła o wyjaśnienie, dlaczego niska ocena z tego przedmiotu ma rzutować na możliwość dostania się do wymarzonej szkoły. Takie sytuacje powodują, że dzieci unikają zajęć wychowania fizycznego ze względu na obawę obniżenia średniej ocen na świadectwie, które przecież jest dla nich przepustką do realizacji wymarzonych celów życiowych.

Pragnę również dodać, iż Minister Edukacji Narodowej w cytowanej już przez mnie odpowiedzi deklarował zamiar przeprowadzenia kontroli w roku szkolnym 2011/2012 w zakresie zgodności organizacji zajęć wychowania fizycznego realizowanych w formie zajęć klasowo – lekcyjnych z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (m.in. liczba godzin, liczebność grup oraz zasady ich tworzenia).

W związku z powyższym, na podstawie art. 10a ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pani Minister z prośbą o przekazanie mi wyników i wniosków z przeprowadzonej kontroli oraz podjęcie takich działań, które zobowiązałyby dyrektorów szkół i nauczycieli wychowania fizycznego do stosowania przepisów prawa, co – w moim odczuciu – przyczyni się do poprawy aktywności fizycznej uczniów, tak niezmiernie ważnej dla ich zdrowia i właściwego rozwoju.

z wyrazami szacunku

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DKOW-WOKO-AS-043/41/12

Warszawa, 2012-08-08

Pan

Marek Michałak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo - ZEW/500/4/2012/ZA - w sprawie problemu aktywności uczniów na zajęciach wychowania fizycznego wyjaśniam:

Monitorowanie realizacji zajęć wychowania fizycznego w formach proponowanych do wyboru przez uczniów w roku szkolnym 2011/2012, przeprowadza Ośrodek Rozwoju Edukacji we współpracy z Kuratorami Oświaty. Opracowanie zawierające rezultaty ww. monitorowania zostanie Panu przedstawione po dokonaniu przez Ośrodek Rozwoju Edukacji analizy zbiorczej z wyników badań ankietowych przeprowadzonych w szkołach.

Podzielim Pana troskę związaną ze zmniejszaniem się zainteresowania uczniów aktywnością ruchową na zajęciach wychowania fizycznego. Uważam, że rozwój fizyczny, zapobieganie otyłości i profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży są równie ważne jak ich rozwój intelektualny i emocjonalny.

Jednym z elementów wpływających na wzrost zainteresowania uczniów zajęciami wychowania fizycznego może być istniejący w szkole, dobrze funkcjonujący wewnątrzszkolny system oceniania.

Należy oczywiście zauważyć, że popularyzowanie aktywności fizycznej i promocja zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży jest długotrwałym procesem społecznym. Zmiany postaw oraz kształtowanie zdrowych nawyków

w społeczeństwie wymagają podejmowania systemowych działań na wielu poziomach. Dotyczy to wszystkich elementów procesu wychowania i jest wypadkową wpływu wywieranego na dzieci i młodzież przez środowisko, w którym dorastają - rodzinę, grupę rówieśniczą, szkołę, media oraz wszystkich innych, którzy kształtują określone nawyki i umiejętności oraz przekazują wiedzę.

Badania Światowej Organizacji Zdrowia wskazują, że problem pogarszania się poziomu wydolności i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży staje się zjawiskiem globalnym, które obejmuje również Polskę. Głównymi przyczynami tego stanu jest mała aktywność ruchowa dzieci i młodzieży oraz narastający problem otyłości związane z trybem życia prowadzonym w środowisku dynamicznie rozwijającej się technologii.

Z tej też przyczyny działania prozdrowotne dotyczące zwiększenia aktywności fizycznej są ważnym obszarem działalności Ministra Edukacji Narodowej.

Obok wprowadzanej sukcesywnie od roku szkolnego 2009/2010 nowej podstawy programowej, która nadaje wysoką rangę edukacji zdrowotnej, jako ważnej składowej szkolnego programu wychowania i profilaktyki, Ministerstwo Edukacji Narodowej prowadzi również szereg działań związanych z popularyzowaniem aktywności fizycznej i promocji zdrowego stylu życia, takich jak program „Szkoła Promująca Zdrowie”, program HEPS (*Healthy Eating and Physical Activity in Schools*) „Zdrowe Żywnienie i Aktywność Fizyczna w Szkołach”, konkurs na realizację zadania publicznego pn. „Zdrowe dzieci to nasz kapitał – szkolne projekty popularyzujące zdrowy styl życia w szkołach oraz w społecznościach lokalnych”, czy upowszechnianie przez Ośrodek Rozwoju Edukacji – placówkę podległą MEN – kampanii społecznej „Wiem, co jem”.

Ponadto Ministerstwo Edukacji Narodowej zachęca szkoły do udziału w programach realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego „Owoce w szkole” oraz „Szkłanka mleka”.

Od roku szkolnego 2007/2008 Polska jest liderem wśród krajów UE w realizacji programu "Szkłanka Mleka". Ilość mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do placówek oświatowych i kwota środków finansowych pozyskiwanych z UE przez

Polskę jest większa niż w krajach starej Unii, w których program jest realizowany od ponad 20 lat, takich jak Francja, Wielka Brytania, Niemcy, Szwecja i Finlandia.

W ramach programu dzieci i uczniowie spożywają mleko białe i mleko smakowe o różnej zawartości tłuszczu, twarożki, sery i jogurty.

Od początku realizacji programu „Szklanka Mleka” dzieci uczęszczające do szkół i przedszkoli spożyły ponad 1 miliard szklanek mleka.

Zgodnie z wymaganiami Komisji Europejskiej, w Polsce - podobnie jak w każdym państwie członkowskim uczestniczącym w programie „Owoce w szkole” - przeprowadzona została pierwsza ocena skuteczności programu (Raport pt. „Program Owoce w szkole skutecznym narzędziem kształtującym zdrowe nawyki żywieniowe dzieci. Wyniki oceny programu.”- ARR, Warszawa 2012)

Głównymi celami programu są trwała zmiana nawyków żywieniowych dzieci, a w szczególności zwiększenie ilości spożywanych przez nie owoców i warzyw, a także popularyzowanie wiedzy o zdrowym odżywianiu poprzez działania edukacyjne realizowane w szkołach. Przeprowadzana ocena miała wykazać czy, i w jakim stopniu, cele te są realizowane, w szczególności, jaki jest wpływ programu na zwyczaje żywieniowe dzieci i ich codzienną dietę. Pierwszym okresem realizacji programu, który podlegał ocenie był rok szkolny 2010/2011.

Na zlecenie i we współpracy z ARR, ocenę programu realizowanego w Polsce przeprowadził Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie, wyspecjalizowana jednostka z sektora zdrowia publicznego.

Przeprowadzone badania dowiodły, iż program jest skutecznym narzędziem będącym do dyspozycji szkół, pozwalającym stopniowo kształtować zwyczaje żywieniowe dzieci i wpływać na ich dietę, a w szczególności zwiększać spożycie owoców i warzyw.

Ministerstwo Edukacji Narodowej współpracuje także w omawianym zakresie z innymi instytucjami. W dniu 23 listopada 2009 r. podpisano *Porozumienia o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Zdrowia oraz Ministrem Sportu i Turystyki w sprawie promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży*. Współpraca między stronami ma na celu m.in. wspieranie działań

z zakresu edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki problemów dzieci i młodzieży w szkołach, placówkach i środowiskach lokalnych. Minister Edukacji Narodowej, w ramach realizacji porozumienia, powołał przy Ośrodku Rozwoju Edukacji, Radę Programową ds. Promocji Zdrowia i Profilaktyki Problemów Dzieci i Młodzieży, której przewodniczącą jest Pani prof. dr hab. med. Barbara Woynarowska. Na mocy ww. porozumienia został również powołany Krajowy Koordynator ds. Promocji Zdrowia. Rada Programowa opracowała *Kierunki działania w zakresie promocji zdrowia w szkole i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży w Polsce w latach 2010-2014*, które obejmują wspieranie realizacji edukacji zdrowotnej w szkołach wszystkich typów oraz wspieranie realizacji w szkołach programów promocji zdrowia i profilaktyki.

W ramach omawianych działań, szkołom wskazuje się obszary, które należy wziąć pod uwagę podczas planowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji szkolnej polityki w zakresie aktywności fizycznej i żywienia. Oczywiście stosowne działania, które mają zwiększyć liczbę uczniów zainteresowanych aktywnością ruchową nie będą skuteczne bez aktywnej współpracy rodziców, organu prowadzącego i kierownictwa szkoły.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zamierza kontynuować wszelkie działania zmierzające do popularyzowania aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Prowadzone przez szkoły i instytucje publiczne działania nie będą w pełni efektywne, jeśli nie zostaną zbudowane dobre, skuteczne związki między szkołą i rodziną. Największy bowiem wpływ na ogólny rozwój dzieci ma przede wszystkim środowisko rodzinne i środowisko szkolne.

2 wynonami znacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Tadeusz Sławewski
SEKRETARZ STANU